

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17. 1. 2023, sp. zn. 30 Cdo 3359/2022, ECLI:CZ:NS:2023:30.CDO.3359.2022.1

Číslo: 86/2023

Právní věta:

Stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem soudního exekutora (§ 13 odst. 1 a 2 zákona č. 82/1998 Sb. ve znění pozdějších předpisů) v podobě prodlení s výplatou vymoženého plnění oprávněnému (dalšímu oprávněnému či jinému věřiteli) podle § 46 odst. 4 exekučního řádu. Poškozený je oprávněn vůči státu požadovat vedle náhrady škody i zákonný úrok z prodlení.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 17.01.2023

Spisová značka: 30 Cdo 3359/2022

Číslo rozhodnutí: 86

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Nesprávný úřední postup (nepřiměřená délka řízení), Odpovědnost státu za škodu [Odpovědnost státu za újmu], Úroky z prodlení

Předpisy: § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb.

§ 14 zákona č. 82/1998 Sb.

§ 15 zákona č. 82/1998 Sb.

§ 46 odst. 4 zákona č. 120/2001 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalobkyně zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. 11. 2021, sp. zn. 35 Co 356/2021, a věc vrátil Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhala toho, aby jí žalovaná zaplatila částku 4 100 000 Kč včetně příslušenství z titulu náhrady škody v režimu zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OdpŠk“ nebo „zák. č. 82/1998 Sb.“), která jí vznikla nesprávným úředním postupem bývalého soudního exekutora JUDr. J. D., Exekutorský úřad P. se sídlem P. 2 , při

výkonu exekuční činnosti, spočívajícím v nevydání vymoženého plnění - výtěžku dražby ve výši 4 100 000 Kč ve prospěch žalobkyně jako zástavního věřitele v exekučním řízení vedeném daným exekutorem pod sp. zn. 16 EX 2642/04.

2. Obvodní soud pro Prahu 2 (dále jen „soud prvního stupně“), poté co ohledně jistiny vymáhané pohledávky po jejím uhrazení v průběhu sporu řízení částečně zastavil, rozsudkem ze dne 22. 6. 2021, č. j. 14 C 258/2017-238, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni zákonný úrok z prodlení ve výši 8,05 % ročně z částky 4 100 000 Kč od 19. 10. 2017 do 26. 3. 2020, a to do 15 dnů od právní moci rozsudku (výrok I rozsudku) a žalované dále uložil povinnost zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení částku 342 155,20 Kč (výrok II rozsudku).

3. Na základě před ním provedeného dokazování učinil soud prvního stupně následující skutková zjištění: Žalobkyně měla pohledávku za povinným Z. Č., kterou měl právní předchůdce žalobkyně zajištěnou zástavním právem na nemovitosti povinného jako první v pořadí, a kterou přihlásil do exekučního řízení, vedeného soudním exekutorem JUDr. J. D. pod sp. zn. 16 EX 2642/04. Ve věci byla realizována dražba nemovitosti a udělen příklep za nejvyšší podání ve výši 4 100 000 Kč. Soudní exekutor JUDr. D. rozhodl o rozdělení podstaty usnesením ze dne 21. 8. 2010 tak, že v první řadě měly být uhrazeny náklady exekučního řízení ve výši 1 442 820 Kč a pak až následně výtěžek 4 100 000 Kč. Proti tomuto rozhodnutí podala odvolání žalobkyně a další oprávněná osoba, rozhodnuto o nich však nebylo, neboť soudní exekutor JUDr. D. odvolání nepostoupil odvolacímu soudu k rozhodnutí o něm. Pro pochybení soudního exekutora bylo vůči němu zahájeno kárné řízení, v jehož průběhu soudní exekutor rezignoval na svou funkci, ve které jej nahradil JUDr. J. J., který postoupil napadené rozvrhové usnesení odvolacímu soudu, a ten jej zrušil. Následně JUDr. J. rozhodnutím ze dne 7. 10. 2016 nově rozdělil výtěžek dražby tak, že žalobkyně z podstaty obdrží částku 4 100 000 Kč. Uvedené (druhé rozvrhové) usnesení nabylo podle zjištění soudu prvního stupně právní moci, aniž by však bylo uvedeno, který konkrétní den se tak stalo. Dále soud prvního stupně zjistil, že pod tíhou trestního stíhání původní soudní exekutor JUDr. D. prostřednictvím advokátní úschovy vyplatil novému soudnímu exekutorovi částku 9 848 968,85 Kč, která měla představovat nevyplacené rozvrhy z různých exekučních věcí, a to dne 23. 1. 2017, nový soudní exekutor tvrdil, že není schopen identifikovat, na která nevyplacená plnění jednotlivým oprávněným uvedená částka náleží. Žalobkyni byla jí požadovaná částka 4 100 000 Kč novým soudním exekutorem JUDr. J. vyplacena (v průběhu tohoto kompenzačního řízení) až dne 26. 3. 2020.

4. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že se v posuzovaném případě jedná o nesprávný úřední postup bývalého soudního exekutora JUDr. D., který v předmětném exekučním řízení vymožené finanční prostředky nevyplacením výtěžku z dražby neoprávněně zadržoval a oprávněné žalobkyni nezaslal, přičemž pochybil rovněž v postupu při vyřizování agendy, když podaná odvolání nepředložil v přiměřené době odvolacímu soudu. V důsledku těchto pochybení vznikla žalobkyni škoda ve výši 4 100 000 Kč, „která byla uhrazena až novým soudním exekutorem JUDr. J. dne 26. 3. 2020“ poté, co tuto částku obdržel od bývalého soudního exekutora JUDr. D. Soud prvního stupně shledal, že žalobkyni náleží úrok z prodlení z částky 4 100 000 Kč, neboť ta v souladu s § 15 OdpŠk uplatnila u žalované dne 18. 4. 2017 žádost o odškodnění a žalovaná v šestiměsíční lhůtě tuto žádost nevyřídila. Dle § 15 odst. 2 OdpŠk a soudní praxe (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu vydané ve věci vedené pod sp. zn. [25 Cdo 2060/2001](#)) se žalovaná (stát) ocitá v prodlení s náhradou škody způsobené nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem teprve uplynutím šestiměsíční lhůty určené k předběžnému projednání nároku, jež začíná běžet ode dne uplatnění nároku poškozeným u příslušného úřadu a od následujícího dne po uplynutí lhůty jej stíhá povinnost zaplatit úrok z prodlení. Soud prvního stupně s ohledem na uvedené uzavřel, že se žalovaná ocitla v prodlení dnem 19. 10. 2017, přičemž k úhradě jistiny došlo dne 26. 3. 2020, tedy za toto období náleží žalobkyni úrok z prodlení ve výši 8,05 % ročně.

5. Městský soud v Praze (dále jen „odvolací soud“) na základě podaného odvolání žalované v záhlaví

označeným rozhodnutím rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I, o věci samé, změnil tak, že se žaloba ohledně požadavku na zaplacení příslušenství pohledávky zamítá (výrok I rozsudku odvolacího soudu). Dále vyslovil, že žalobkyně je povinna zaplatit žalované na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů ve výši 4 200 Kč (výrok II rozsudku odvolacího soudu).

6. Odvolací soud v zásadě vycházel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, která považoval za správná a úplná.

7. V rovině právního posouzení se však odvolací soud se soudem prvního stupně neztotožnil. Argumentoval, že je sice pravdou, jak uzavřel soud prvního stupně, že původní exekutor JUDr. D. se dopustil určitého nesprávného úředního postupu, nicméně v daném případě byla žalována škoda ve výši 4 100 000 Kč, k jejímuž vyplacení nakonec v předmětném podkladovém řízení došlo, byť s velkou prodlevou, „která znamená průtahy v onom řízení před soudními exekutory“. Za tohoto stavu tak dle odvolacího soudu nelze dospět k závěru, že by škoda vznikla, protože „v podkladovém řízení se nakonec stalo, co se stát mělo, jakkoliv za extrémních průtahů a s extrémními prodlevami“. Protože nejde o případ, kdy by vznikla škoda, nemůže být dán nárok ani na příslušenství podle OdpŠk, protože úrok z prodlení je žalován právě jako příslušenství tohoto nároku na náhradu škody, „která ovšem nevznikla, takže nemůže mít tím pádem ani příslušenství“. Odvolací soud dále konstatoval, že podle rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10. 5. 2016, sp. zn. [30 Cdo 2082/2015](#), neprovede-li soudní exekutor v rozporu s § 46 odst. 4 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (dále jen „exekuční řád“) výplatu celé vymožené pohledávky oprávněnému, jde o nesprávný postup ve smyslu OdpŠk, za který stát odpovídá. V posuzovaném případě se však o nic takového nejedná, protože k výplatě peněz došlo.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

8. Rozsudek odvolacího soudu žalobkyně napadla v celém jeho rozsahu dovoláním, ve kterém uvedla, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Odvolací soud podle žalobkyně při aplikaci práva na zjištěný skutkový stav nesprávně posoudil otázku, která v judikatuře Nejvyššího soudu doposud nebyla řešena, a to: „zda má žalobkyně nárok vyžadovat po žalované zaplacení úroku z prodlení v zákonné výši za situace, kdy při výkonu státní moci, konkrétně pak soudního exekutora, nebylo exekutorem vyplaceno vymožené plnění ve výši 4 100 000 Kč, které bylo následně exekutorem vyplaceno až po uplynutí více než dvou let od podané žaloby“. Na rozdíl od právních závěrů odvolacího soudu považuje žalobkyně za správné právní závěry soudu prvního stupně, jak byly uvedeny shora. Žalobkyně má za to, že zcela po právu uplatnila žalobou nárok na náhradu škody způsobené nesprávným úředním postupem podle OdpŠk. Podle § 3 odst. 1 písm. b) OdpŠk odpovídá stát za škodu způsobenou právníckými a fyzickými osobami při výkonu státní správy, která jim byla svěřena zákonem nebo na základě zákona. Podle § 4 odst. 1 OdpŠk se za výkon státní správy považují mimo jiné i úkony soudního exekutora (případně jeho zástupce, zanikl-li exekutorovi výkon exekutorského úřadu a je-li tímto zástupcem exekutorský kandidát) při výkonu exekuční činnosti, sepisování exekutorských zápisů a při činnostech vykonávaných z pověření soudu podle zvláštního právního předpisu. V reakci na odvolacím soudem citované rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 10. 5. 2016, sp. zn. [30 Cdo 2082/2015](#), žalobkyně uvádí, že nelze rozlišovat, zda žalovaná škoda byla po podání žaloby uhrazena či nikoliv, a od tohoto pak odvozovat nárok na zaplacení zákonných úroků z prodlení. Vymožené plnění bylo žalobkyni vyplaceno po více než sedmi letech od udělení příklepu v dražbě, proto dne 18. 4. 2017 řádně uplatnila svůj nárok dle § 14 OdpŠk u žalované, která požadovanou škodu neuhradila. Šestiměsíční lhůta k plnění uplynula dle 18. 10. 2017 a ode dne následujícího byla žalovaná s plněním peněžitého dluhu v prodlení až do zaplacení. Zaplacením jistiny ve výši 4 100 000 Kč v průběhu soudního řízení odpadl pouze předmět sporu co do uhrazení jistiny, právo na zaplacení úroku z prodlení však tímto zaniknout nemohlo, pouze došlo k tomu, že byl vymezen den úhrady jistiny, a tudíž mohlo být přesně vymezeno datum, do kdy je

žalovaná povinna úroky zaplatit. Závěrem žalobkyně navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu, nebo jej změnil tak, že se rozsudek soudu prvního stupně potvrzuje.

9. K podanému dovolání nebylo podáno vyjádření.

III.

Přípustnost dovolání

10. Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném od 1. 1. 2022 (viz čl. II a XII zákona č. 286/2021 Sb.), dále jen „o. s. ř.“.

11. Dovolání bylo podáno včas (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), osobou k tomu oprávněnou (účastníkem řízení), za splnění podmínky § 241 o. s. ř.

12. Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

13. Podle § 237 o. s. ř., není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu nebo která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

14. Podle § 238 odst. 1 písm. h) o. s. ř. dovolání podle § 237 o. s. ř. není přípustné proti rozhodnutím v části týkající se výroku o nákladech řízení, podané dovolání tak není přípustné v rozsahu, v němž směřuje proti výroku II odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnuto v otázce náhrady nákladů řízení. Nákladový výrok však přesto sdílí v důsledku své akcesority osud výroku o věci samé.

15. Ze skutkového stavu, z něhož odvolací soud při rozhodování vycházel (jehož správnost a úplnost jsou v zásadě vyloučeny z dovolacího přezkumu, srov. ustanovení § 241a odst. 1 o. s. ř.), vyplývá, že žalobkyně měla pohledávku zajištěnou zástavním právem. V exekučním řízení vedeném soudním exekutorem JUDr. D. byla realizována dražba nemovitosti a udělen příklep nejvyššímu podání ve výši 4 100 000 Kč. JUDr. D. rozhodl usnesením ze dne 21. 8. 2010 o rozdělení podstaty, ale podaná odvolání proti tomuto rozhodnutí nepředložil odvolacímu soudu. Pro pochybení JUDr. D. bylo zahájeno kárné řízení, v jehož průběhu rezignoval na svou funkci a nahradil jej soudní exekutor JUDr. J., který poté, co bylo odvolacím soudem zrušeno původní usnesení o rozdělení podstaty, nově rozdělil výtěžek dražby tak, že na základě druhého rozvrhového usnesení ze dne ze dne 7. 10. 2016 žalobkyně obdrží 4 100 000 Kč. K vyplacení této částky však nedošlo, žalobkyně se obrátila s požadavkem na náhradu škody na Ministerstvo spravedlnosti, které ani v šestiměsíční lhůtě (jejíž konec připadl na 18. 10. 2017) uplatněný nárok neuspokojila a žalobkyně předmětné plnění obdržela od nového soudního exekutora až dne 27. 3. 2020 (a to přesto, že tento nový exekutor měl od původního exekutora prostředky určené na výplatu rozvrhu k dispozici nejméně od 23. 1. 2017). V projednávané věci proto záviselo rozhodnutí odvolacího soudu na vyřešení právní otázky, zda žalobkyni vznikla škoda a nárok na příslušenství ve smyslu OdpŠk. Dovolání shledal Nejvyšší soud ve smyslu ustanovení § 237 o. s. ř. v uvedeném rozsahu přípustným, neboť daná otázka nebyla dosud ve všech souvislostech v judikatuře odvolacího soudu vyřešena.

IV.

Důvodnost dovolání

16. Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které Nejvyšší soud provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), striktně vázán důvody v dovolání vymezenými, dospěl k závěru, že dovolání je nejen přípustné, ale též opodstatněné.

17. O nesprávné právní posouzení věci (naplňující dovolací důvod podle § 241a odst. 1, část věty před středníkem, o. s. ř.) jde tehdy, posoudil-li odvolací soud věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně vybranou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

18. Podle § 13 OdpŠk stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě.

19. Podle § 46 odst. 4 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění účinném od 1. 9. 2015 do 31. 5. 2019, peněžité plnění na vymáhanou povinnost se hradí exekutorovi nebo oprávněnému. Nedohodnou-li se exekutor a oprávněný jinak, exekutor po uplynutí lhůty podle odstavce 6 zajistí po odpočtu nákladů exekuce výplatu celé vymožené pohledávky oprávněnému do 30 dnů od doby, kdy peněžité plnění obdržel. Vymožené částečné plnění exekutor vyplatí oprávněnému, nedohodl-li se s ním jinak, ve stejné lhůtě v případě, kdy toto nevyplacené částečné plnění převyšuje částku 1 000 Kč. Za vymožené plnění se považuje plnění získané provedením exekuce některým ze způsobů podle § 59 odst. 1, provedením exekuce podle odstavce 6 nebo hrazené na vymáhanou povinnost od uplynutí lhůty podle odstavce 6 a vydání exekučního příkazu do provedení exekuce podle tohoto exekučního příkazu.

20. Soudní exekutor JUDr. J. D. byl soudem pověřen provedením předmětné exekuce. Provádění exekuce je pak výkonem státní správy fyzickou osobou dle § 3 písm. b) OdpŠk, za jejíž řádný výkon je stát odpovědný. Základní povinností soudního exekutora v exekučním řízení je vymáhat dobrovolně neuhrazené pohledávky oprávněných a vymožené plnění oprávněným vydat, a to bez toho, že by k tomu musel být oprávněnými vyzýván. Tato povinnost současně stíhala i nového soudního exekutora JUDr. J.

21. Exekuční řád ve svém ustanovení § 32 odst. 1 věty první a odstavce 3 uvádí, že „nestanoví-li zvláštní zákon jinak, je exekutor povinen nahradit újmu tomu, komu ji způsobil v souvislosti s činností podle tohoto zákona“. Povinnost státu nahradit újmu podle zvláštního právního předpisu tím není dotčena. Oním „zvláštním zákonem“ vylučujícím v poměrech projednávané věci aplikaci úpravy přímé odpovědnosti soudního exekutora za škodu je zákon č. 82/1998 Sb.

22. Judikatura Nejvyššího soudu je v otázce náhrady škod dle zákona č. 82/1998 Sb. ustálena v závěru, že se hradí skutečná škoda a to, co poškozenému ušlo – ušlý zisk (k tomu srov. § 2952 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, dále jen „o. z.“). Škodou přitom zákon míní újmu, která nastala (projevuje se) v majetkové sféře poškozeného (spočívá ve zmenšení majetkového stavu) a je objektivně vyjádřitelná všeobecným ekvivalentem, tj. penězi, a je tedy napravitelná poskytnutím majetkového plnění, především penězi.

23. Řešená právní otázka, zda v případě exekutora, který pro dovolatelku [obecně pak pro oprávněného, dalšího nebo jiného přihlášeného (zajištěného) věřitele] vymohl v exekučním řízení finanční částku, kterou mu však nikdy nevyplatil, je dána odpovědnost státu dle zákona č. 82/1998 Sb., byla částečně vyřešena konstantní judikaturou odvolacího soudu, podle níž soudní exekutor, jemuž se svěřují finanční prostředky získané exekucí, je povinen počínat si tak, aby je v co nejvyšší možné míře ochránil a použil v souladu s průběhem exekuce; nakládá-li s nimi svévolně, nemůže se

odpovědnosti za jejich ztrátu zprostit podle § 32 odst. 2 exekučního řádu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2008, sp. zn. [25 Cdo 970/2006](#), uveřejněný ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 44/2009). Obdobný závěr učinil Nejvyšší soud v rozsudcích ze dne 20. 4. 2016, sp. zn. [30 Cdo 5087/2015](#), nebo ze dne 10. 5. 2016, sp. zn. [30 Cdo 2082/2015](#). V rozsudku ze dne 18. 12. 2013, sp. zn. [30 Cdo 2135/2013](#), pak dovolací soud – ve skutkově obdobné situaci – jednoznačně zdůraznil, že nesprávný úřední postup spočívá i v tom, že ze strany soudního exekutora nebylo poškozenému plněno to, co mu podle rozvrhového usnesení náleželo, a to bez ohledu na skutečnost, že v době vydání rozvrhového usnesení soudní exekutor již nežil. Uvedené judikatorní závěry byly přijaty za právní úpravy účinné do 31. 12. 2012, podle níž za škodu způsobenou soudním exekutorem při výkonu veřejné moci přenesené na něj zákonem [jako úřední osobou ve smyslu § 3 odst. 1 písm. b) OdpŠk a § 4 odst. 1 OdpŠk] odpovídal vedle státu též soudní exekutor sám za podmínek § 32 exekučního řádu. Z výše uvedených rozhodnutí vyplývá závěr, že povinnost k náhradě škody způsobené nesprávným úředním postupem exekutora měl (také) stát, a to bez ohledu na to, zda poškozený stejný nárok uplatnil i vůči soudnímu exekutorovi či nikoliv. Uvedené závěry jsou, ve vztahu k odpovědnosti státu, plně aplikovatelné i po 1. 1. 2013, kdy se úprava odpovědnosti soudního exekutora za škodu sjednotila s úpravou odpovědnosti notáře a kdy soudní exekutor podle § 32 odst. 1 exekučního řádu za škodu způsobenou výkonem veřejné moci již sám bezprostředně poškozenému neodpovídá (viz VOJTEK, P., BÍČÁK, V. Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci. Komentář. 4. vydání. Praha: C. H. Beck, 2017, s. 59), rozsah odpovědnosti státu za nesprávný úřední postup soudního exekutora však ani v důsledku novelizace exekučního řádu nedoznal zásadnějších změn (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2022, sp. zn. [30 Cdo 935/2021](#)). Zbývá proto prověřit, jaký vliv na vznik, popř. existenci a trvání škody (potažmo odpovědnosti státu za škodu, včetně povinnosti platit úrok z prodlení) má okolnost, že soudní exekutor dlužnou částku podle (zde druhého) rozvrhového usnesení vyplatil až v průběhu odškodňovacího řízení před soudem.

24. Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup soudního exekutora se řídí ustanoveními OdpŠk bez možnosti liberace. Úkony soudního exekutora při výkonu exekuční činnosti, sepisování exekutorských zápisů a při činnostech vykonávaných z pověření soudu podle zvláštního právního předpisu, jímž je exekuční řád, se považují za výkon státní správy a stát odpovídá za škodu, kterou soudní exekutor při této činnosti způsobí. Je proto třeba odlišit odpovědnost soudního exekutora vůči oprávněnému (dalšímu oprávněnému či přihlášenému věřiteli) za splnění veřejnoprávní povinnosti plynoucí pro něj z vydaného pravomocného rozvrhového usnesení, od odpovědnosti státu za škodu, která nastupuje (při splnění dalších zákonných předpokladů) až tehdy, dopustí-li se soudní exekutor nesprávného úředního postupu (§ 13 odst. 1 a 2 OdpŠk), zejména tím, že ve stanovené lhůtě splatnosti nesplní povinnost, jež pro něj vyplývá z pravomocného a vykonatelného rozhodnutí. V takovém případě může oprávněný požadovat náhradu škody vůči státu, přičemž výše této škody bude, přinejmenším co do její jistiny, korelovat s rozsahem soudním exekutorem včas nevyplaceného plnění (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 5. 2016, sp. zn. [30 Cdo 2082/2015](#)). Oprávněnému (dalšímu oprávněnému či zajištěnému věřiteli) svědčí vedle práva požadovat po státu náhradu škody i nárok, aby mu soudní exekutor vydal vymožené plnění (v rozsahu, v jakém plnil jeden z odpovědných subjektů, však zaniká vůči oprávněnému povinnost druhého z nich). Ve vztahu mezi veřejnoprávní povinností soudního exekutora stanovené ke včasné výplatě vymoženého plnění a odpovědností státu za škodu způsobenou v důsledku nesprávného úředního postupu soudního exekutora je třeba mít na paměti, že oprávněný (další oprávněný či zajištěný věřitel) nemá na základě současné právní úpravy jiný účinný právní prostředek, jehož prostřednictvím by si plnění, s jehož výplatou je soudní exekutor v prodlení, nuceně vymohl.

25. Měl-li odvolací soud za to, že škoda nevznikla, neboť druhý soudní exekutor, byť s extrémním časovým odstupem, vyplatil žalobkyni požadované plnění podle (druhého) rozvrhového usnesení ještě před vyhlášením rozsudku soudu prvního stupně v rámci nyní projednávané věci, nelze s takovým právním posouzením souhlasit. Z úvah odvolacího soudu se podává, že pokud by soudní exekutor do

doby rozhodnutí soudu o podané kompenzační žalobě požadované plnění žalobkyni nevyplatil, tak by stát i nadále povinnost k náhradě škody zatěžovala, a to včetně požadovaného zákonného příslušenství vymáhané pohledávky. Je proto třeba si pod zorným úhlem shora uvedeného klást otázku, kdy tedy ona škoda vlastně vznikla. Jak bylo rozvedeno výše, žalobkyni v souvislosti s nesprávným úředním postupem soudního exekutora vznikla škoda ve výši 4 100 000 Kč již tím, že počínaje 31. dnem po právní moci druhého rozvrhového usnesení jí nebylo soudním exekutorem vyplaceno přiznané plnění a vzdor zákonnému požadavku tak nedošlo k rozhojnění jejího jmění v podobě výplaty pravomocně přiznané peněžní částky, s níž by žalobkyně mohla volně nakládat.

26. Podle § 14 OdpŠk se nárok na náhradu škody uplatňuje u úřadu uvedeného v § 6 (odst. 1). Uplatnění nároku na náhradu škody podle tohoto zákona je podmínkou pro případné uplatnění nároku na náhradu škody u soudu (odst. 3).

27. Podle § 15 OdpŠk, přizná-li příslušný úřad náhradu škody, je třeba nahradit škodu do šesti měsíců od uplatnění nároku (odst. 1). Domáhat se náhrady škody u soudu může poškozený pouze tehdy, pokud do šesti měsíců ode dne uplatnění nebyl jeho nárok plně uspokojen (odst. 2).

28. Zákon stanoví šestiměsíční lhůtu počítanou od uplatnění nároku poškozeným, v níž je ministerstvo či jiný ústřední správní úřad (ústřední orgán podle § 6 OdpŠk) povinen věc projednat a rozhodnout o tom, zda škodu nahradí. Stát se v prodlení s poskytnutím náhrady za škodu způsobenou výkonem veřejné moci ocitá teprve marným uplynutím lhůty šesti měsíců ode dne, kdy poškozený nárok řádně uplatnil u ústředního orgánu; ode dne následujícího po uplynutí této lhůty jej také stíhá povinnost zaplatit poškozenému též úrok z prodlení (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. [25 Cdo 2060/2001](#)). Protože je lhůta splatnosti výslovně stanovena zákonem, neuplatní se v těchto případech § 1958 odst. 2 o. z., který obecně pro nárok na náhradu škody váže povinnost dlužníka splnit dluh bez zbytečného odkladu po výzvě k plnění ze strany věřitele. Teprve po uplynutí lhůty šesti měsíců, stanovené v § 15 OdpŠk k uspokojení nároků poškozeného ústředním orgánem státu, náleží poškozenému právo na úrok z prodlení z neuhrazené částky náhrady škody, na niž má nárok.

29. V posuzovaném případě žalobkyně v souladu s citovanými ustanoveními uplatnila u žalované nárok na odškodnění dne 18. 4. 2017. Protože byl nárok žalobkyně na zaplacení částky 4 100 000 Kč podle soudu prvního stupně důvodným a žalovaná jej v šestiměsíční lhůtě určené k předběžnému projednání nároku neuspokojila, stíhá ji ode dne následujícího po uplynutí dané lhůty povinnost zaplatit též zákonný úrok z prodlení. Žalovaná byla podle soudu prvního stupně v prodlení od 19. 10. 2017 do 26. 3. 2020, kdy byla provedena úhrada jistiny, a za toto období žalobkyni podle soudu prvního stupně příslušel úrok z prodlení.

30. Nejvyšší soud ve sledovaných souvislostech připomíná, že i úroky z prodlení jsou příslušenstvím pohledávky. Touto pohledávkou se rozumí peněžité plnění (jistina), na něž má věřitel právo podle hlavního závazkového vztahu, k jehož změně (potud, že lze nárokovat i sankce za prodlení s placením) dochází přímo ze zákona prodlením dlužníka. Úrokový závazkový vztah je vztahem akcesorickým, jehož vznik je podmíněn platným závazkovým vztahem hlavním. Splněním hlavního závazku (nebo jiným ze způsobů jeho zániku) zaniká (končí) i akcesorický závazek úrokový; přetrvává pouze povinnost uhradit již dospělé příslušenství; srov. shodně např. rozsudek velkého senátu obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 24. 3. 2004, sp. zn. [35 Odo 101/2002](#), uveřejněný pod číslem 5/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

31. Existoval-li proto nárok na náhradu škody v době jeho předběžného uplatnění u ústředního orgánu (zde u Ministerstva spravedlnosti) a přetrvával-li i v době, kdy marně uplynula šestiměsíční lhůta pro jeho vypořádání a kdy se stát dostal do prodlení, pak žalobkyni náležel i zákonný úrok z prodlení od uplynutí stanovené lhůty až do okamžiku výplaty požadovaného plnění ze strany

soudního exekutora. Není přitom podstatné, že sám soudní exekutor nebyl vůči žalobkyni přímo odpovědný za škodu, neboť odpovědnost za škodu založená ve prospěch státu tu byla odvozena právě a jen od nesprávného úředního postupu soudního exekutora, za nějž stát, jak vyloženo výše, přímo odpovídá. K okamžiku dodatečného splnění sice zanikl nárok na náhradu škody v podobě jistiny vymáhané částky (soudní exekutor dodatečně splnil svou veřejnoprávní povinnost, proto ve vztahu k reflexní odpovědnosti státu zanikl předpoklad i jeho odvozené odpovědnosti v podobě přetrvávající škody), nikoliv však do té doby dospělý nárok na výplatu zákonného úroku z prodlení. Opačný závěr, jenž prosazoval odvolací soud, by - *per reductionem ad absurdum* - umožňoval státu, coby dlužníku, vymanit se z již existujícího závazku k úhradě úroku z prodlení vždy již tím, že dlužná částka bude státem nebo osobou, za níž stát přímo odpovídá, se zpožděním uhrazena. Nutno též upozornit, že vylučuje-li výše zmiňovaná právní úprava v projednávané věci přímou odpovědnost soudního exekutora a v rámci existující veřejnoprávní povinnosti nemůže po něm poškozený přímo nad rámec plynoucí z vykonatelného rozhodnutí požadovat zákonný úrok z prodlení ani další možné újmy vzniklé v důsledku nesprávného úředního postupu (zejména zákonný úrok z prodlení, případně další skutečnou škodu nebo ušlý zisk), ač tak do 31. 12. 2012 poškozený učinit mohl, nemůže totožná právní úprava možnost jejich uplatnění vůči státu jakkoliv redukovat. Nedávala by dobrý smysl úvaha, že do 31. 12. 2012 mohl poškozený po soudním exekutorovi náhradu škody, včetně úroků, požadovat přímo (a to i v případě opožděného splnění jeho povinnosti), kdežto vůči státu by takový nárok poškozený neměl. Novelizace exekučního řádu si totiž zřetelně nekladla za cíl oslabit právní postavení poškozeného. Opačné závěry by byly rovněž zcela v rozporu s požadavkem, aby se při posuzování nároků uplatňovaných podle OdpŠk obecné soudy vyvarovaly vyprázdňování dotčeného základního práva při použití jeho zákonného provedení. Jinak řečeno, aplikací zákona č. 82/1998 Sb. v případech odpovědnosti státu za škodu a nemajetkovou újmu nesmí dojít, přímo ani nepřímou, k omezení rozsahu základního práva zaručeného čl. 36 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (zákon č. 2/1993 Sb., dále jen „Listina“). Podle zákona OdpŠk je tedy nutno kompenzovat veškerou újmu, kterou by bylo možno namítat pod čl. 36 odst. 3 Listiny, nikoliv naopak (nálezn Ústavního soudu ze dne 12. 5. 2014, sp. zn. [I. ÚS 4227/12](#), bod 15).

32. Vzhledem k řečenému se Nejvyšší soud neztotožňuje se závěrem odvolacího soudu, že „škoda nevznikla, protože se v podkladovém řízení nakonec stalo, co se stát mělo, jakkoliv za extrémních průtahů a s extrémními prodlevami“. Lze proto uzavřít, že právní posouzení dovoláním předestřené otázky odvolacím soudem je nesprávné.

33. Podle § 242 odst. 3 o. s. ř., je-li dovolání již jinak (ve smyslu § 237 nebo § 238a o. s. ř.) přípustné, dovolací soud z úřední povinnosti přihlédne též k tzv. zmatečnostním vadám uvedeným v § 229 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř., jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Dovolací soud existenci zmatečnostních vad nebo jiných vad řízení, jež by mohly mít vliv na věcnou správnost napadeného rozsudku, neshledal.

34. Odtud plyne, že rozsudek odvolacího soudu je založen na nesprávném právním posouzení věci, čímž je současně naplněn dovolací důvod uvedený v ustanovení § 241a odst. 1 o. s. ř., a protože Nejvyšší soud současně neshledal, že by byly splněny podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí nebo zamítnutí dovolání nebo pro změnu rozsudku odvolacího soudu, nemohl postupovat jinak než rozsudek odvolacího soudu zrušit (§ 243e odst. 1 o. s. ř.). Doplnuje, že sám nemohl změnit rozsudek odvolacího soudu, neboť ze skutkových zjištění sice plyne, že druhé rozvrhové usnesení nabylo právní moci, nikoliv však přesný okamžik, kdy se tak ve skutečnosti stalo.